

Wyrok z dnia 14 marca 2002 r.

III KRS 1/02

1. W postępowaniu z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, nie ma zastosowania art. 393 § 1 i 2 KPC, co oznacza, że Sąd Najwyższy nie może odmówić przyjęcia odwołania do rozpoznania. W tym postępowaniu nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wydania zaskarżonej uchwały (art. 393¹¹ § 2 KPC w związku z art. 13 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz.U. Nr 100, poz. 1082).

2. Krajowa Rada Sądownictwa jest uprawniona do samodzielnego ustalania kryteriów, którymi się kieruje, podejmując uchwałę o wyrażeniu zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Rada, poza okolicznościami podnoszonymi przez zainteresowanego sędziego, może uwzględnić stanowiska organów samorządu sędziowskiego i administracji sądowej, w których zawarte są opinie o postawie i osiągnięciach sędziego, przebieg jego dotychczasowej pracy, w tym także oceny orzecznictwa.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Krystyna Bednarczyk.

Sąd Najwyższy, z odwołania Doroty B.-A. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa [...] z dnia 13 lipca 2001 r. w sprawie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2002 r.

o d d a l i ł odwołanie.

U z a s a d n i e

Uchwałą z dnia 13 listopada 2001r. [...] Krajowa Rada Sądownictwa nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Dorotę B.-A. - sędziego

Sądu Rejonowego w P.

Podejmując uchwałę powołała się na uregulowania zawarte w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 100, poz. 1082) stanowiącym, że Rada wyraża zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który ukończył 65 rok życia, jak również w art. 69 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), stwierdzającym, że sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że Krajowa Rada Sądownictwa na wniosek sędziego, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez sędziego 70 roku życia.

Dorota B.-A. odwołała się do Sądu Najwyższego od powyższej uchwały wnosząc o jej uchylenie i przekazanie sprawy Radzie do ponownego rozpatrzenia. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego - art. 2 pkt 4 ustawy o KRS - przez dowolne ustalenie, na podstawie wybiórczo potraktowanych materiałów, faktów istotnych dla powzięcia decyzji co do zajmowania przez nią stanowiska sędziego po 65 roku życia, twierdząc, że powyższe rażąco narusza zasady bezstronnego postępowania w tych sprawach. Skarżąca podniosła również sprzeczność uchwały z prawem poprzez naruszenie prawa materialnego, mianowicie regulaminu obowiązującego KRS, którego postanowienia przemawiały w okolicznościach sprawy za uwzględnieniem wniosku.

W opinii dotyczącej pracy sędziego Doroty B.-A. sporządzonej dla potrzeb ewentualnego awansu na stanowisko sędziego sądu wojewódzkiego w czerwcu 1992 r. wizytator do spraw rodzinnych Jan K., dokonując generalnej oceny pracy w pionie cywilnym na tle pracy Wydziału, ocenił ją jako dobrą, w konkluzji jednak, w związku z przedstawionym opisem spraw kontrolowanych, nie poparł kandydatury sędziego Doroty B.-A. na stanowisko sędziego sądu wojewódzkiego.

Na podstawie kontroli przeprowadzonej przez wizytatora do spraw rodzinnych i nieletnich Sądu Wojewódzkiego w S. Iwonę T. w czerwcu 1993 r. ustalono, że uchybienia formalne i merytoryczne oraz wydajność sędziego Doroty B.-A. pozwalają na ocenę jej pracy jako „niewyróżniającą się pozytywnie z punktu widzenia możliwości awansu”.

W marcu 1996 r. opinię dotyczącą pracy sędziego sporządził Prezes Sądu Rejonowego w P. sędzia Sądu Okręgowego Andrzej G. Uznał on, iż sędzia wykonuje swoją pracę wnikliwie i dokładnie, jest wrażliwa na sprawy dzieci i rodziny, dysponuje dużym doświadczeniem zawodowym, co ma odbicie w stabilności jej orzecznictwa.

Ponadto jest sędzią zdecydowanym i posiadającym własne zdanie. Wszystko to pozwala na pozytywną ocenę jej pracy.

W listopadzie 1996 r., na skutek wniosku złożonego przez zainteresowaną do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o przeprowadzenie kontroli i ocenę pracy przez wizytatora z Ministerstwa Sprawiedliwości, Zespół Wizytatorów Wydziału Sądownictwa Rodzinnego i Nieletnich wystawił ogólnie pozytywną ocenę sprawności postępowania i orzecznictwa, wskazując jednak na szereg ujawnionych nieprawidłowości w poszczególnych rodzajach spraw.

W uzasadnieniu uchwały odmawiającej wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Krajowa Rada Sądownictwa na wstępie stwierdziła, iż sędzia przechodzi w stan spoczynku z chwilą ukończenia 65 lat. Dopuszczalność wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska po osiągnięciu tej granicy wieku uzależniona jest od kwalifikacji i przydatności w służbie oraz od stanu zdrowia. Sędzia Dorota B.-A. nie uzyskała ona akceptacji Kolegium Sądu Okręgowego w P., a jej przydatność w dalszej służbie negatywnie ocenił również Prezes Sądu. Ponadto zastrzeżenia co do współpracy w Wydziale zgłaszali przełożeni. Rada wskazała także, że w 1999 r. zainteresowana korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia. Z tych wszystkich przyczyn jej wniosek zmierzający do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego Sądu Rejonowego w P. należało uznać za nieuzasadniony. Zaskarżona uchwała Rady została podjęta po przeprowadzeniu głosowania, w którym przy obecności 19 członków, nikt z nich nie poparł wniosku w przedmiocie wyrażenia zgody na dalsze pełnienie funkcji sędziego.

W uzasadnieniu odwołania skarżąca podważyła stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa. Stwierdziła, iż urlop dla poratowania zdrowia, w rozmiarze 4 miesięcy, na przełomie 1998 i 1999r., był pierwszym takim urlopem w ciągu 40-letniej pracy, po którego zakończeniu zwolnienia lekarskie łącznie w latach 1999 - 2001, nie przekroczyły 8 dni. Polemizowała również ze stwierdzeniem, że opinie wizytatorów Sądu Wojewódzkiego w S. i w P. były negatywne, zwracając nadto uwagę, że opinie te były sporządzane dla potrzeb ewentualnego awansu nie oceniały zaś przydatności do pracy sędziego. Pierwszy z wizytatorów pracę w pionie cywilnym ocenił jako dobrą, nie miał również zastrzeżeń co do wydajności, a uwagi uczynił jedynie co do spraw nieletnich. Drugi podkreślił dobrą wydajność i stabilność orzeczeń, a krytyczne uwagi wyraził w odniesieniu do spraw zawieszonych. Zdaniem zainteresowanej końcowe wnioski wizytatorów, iż nie nadaje się ona do awansu są co najmniej kontro-

wersyjne. Również przeinaczeniem opinii jest stwierdzenie KRS jakoby wizytatorzy z Ministerstwa Sprawiedliwości negatywnie ocenili jej kwalifikacje jako sędziego. Zarzuciła również bezkrytyczne stanowisko Rady wobec, jej zdaniem stronnicy i nieobiektywnej, uchwały Kolegium Sądu Okręgowego w P. z dnia 12 lipca 2001 r. Sędzia zaakcentowała poprawne stosunki między nią a przewodniczącą Wydziału jak też pozostałymi sędziami, pomimo początkowych nieporozumień. Powołała się również na stabilność swojego orzecznictwa, brak uchyleń końcowych orzeczeń przez ostatnie 2 lata, oraz względy społeczne przemawiające za pozostawieniem na stanowisku tak doświadczonego sędziego. Nadmieniła, że zajmowanie stanowiska sędziego do października 2002 r. umożliwiłoby jej otrzymanie gratyfikacji jubileuszowej za 45 lat pracy, co z kolei dałoby możliwość przeprowadzenia kosztownego kapitalnego remontu zabytkowej willi, której jest współwłaścicielką.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa do jej zadań należy między innymi rozpatrywanie wniosków o przeniesienie sędziów w stan spoczynku oraz wyrażanie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który ukończył 65 rok życia. Zgodnie z art. 13 ustawy w sprawach indywidualnych, w których przysługuje odwołanie, uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wymagają uzasadnienia i doręczenia zainteresowanemu, zaś sędzia albo osoba, której praw lub obowiązków dotyczy uchwała w sprawach, w których przysługuje od niej odwołanie może odwołać się od niej w terminie 30 dni od jej doręczenia za pośrednictwem Przewodniczącego Rady do Sądu Najwyższego, z powodu sprzeczności uchwały z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej (art. 2 ust.1 pkt 4 ustawy). Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy uchyla uchwałę i sprawę przekazuje Radzie do ponownego rozpatrzenia albo oddala odwołanie. Postanowienia powyższych przepisów należy uzupełnić o treść art. 69 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, według którego sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że Krajowa Rada Sądownictwa na wniosek sędziego, po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez sędziego 70 roku życia.

Z powołanych przepisów wynika, że jako regułę należy traktować przejście

sędziego w stan spoczynku z dniem ukończenia przez niego 65 roku życia. Możliwość dalszego pozostawania na stanowisku sędziego, jako odstępstwo od zasady odwoływania sędziego po przekroczeniu 65 roku życia, winna być traktowana jako swego rodzaju wyjątek od tej reguły, uzasadniony szczególnymi przyczynami leżącymi bądź to po stronie sędziego, bądź też mającymi oparcie w interesie służby. Rozumowanie to wynika z faktu, iż ustawodawca w przytoczonych uregulowaniach nie sprecyzował, jakie przesłanki winny być brane od uwagę przy rozstrzygnięciu tych spraw, co oznacza, że Krajowa Rada Sądownictwa jako organ konstytucyjny, stojący na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 i 187 Konstytucji) jest uprawniona do samodzielnego ustalania kryteriów, którymi się kieruje, podejmując uchwałę o ewentualnym przedłużeniu okresu czynnej pracy, bądź też o odmowie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego. Niewątpliwie podejmując uchwałę w tej kwestii Rada może uwzględnić, poza okolicznościami podnoszonymi przez zainteresowanego sędziego, stanowiska organów samorządu sędziowskiego i organów administracji sądowej, w których zawarte są opinie o postawie i osiągnięciach sędziego, przebieg jego dotychczasowej pracy, w tym także oceny orzecznictwa dokonywane przez uprawnione organy. Wskazać jednak wyraźnie należy, że uchwały Rady w tym przedmiocie nie są ograniczane powyższymi (wymienionymi przykładowo) elementami, sama bowiem decyzja ma charakter autonomiczny, co oznacza, że także przy pozytywnych opiniach o przebiegu dotychczasowej służby, nie można wykluczyć negatywnej, z punktu widzenia zainteresowanego sędziego, uchwały (niewyrażającej zgody) dotyczącej dalszego zajmowania stanowiska sędziego.

W sprawie będącej przedmiotem rozstrzygnięcia, Krajowa Rada Sądownictwa wzięła pod uwagę - jak świadczy uzasadnienie uchwały - opinię wyrażoną przez Kolegium Sądu Okręgowego w P., jak również opinie wizytatorów Sądu Okręgowego w P. i w S. oraz Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości, które oceniały kwalifikacje sędziego Doroty B.-A., stanowiąc istotną podstawę do wydania uchwały w sprawie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego.

Należy dodać, że Sąd Najwyższy, rozpatrując odwołanie od uchwały KRS nie ocenia jej merytorycznej zasadności, a jedynie poddaje kontroli jej zgodność z prawem (legalność), co jednoznacznie stwierdza art. 13 ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, wskazując, że uchwała wydana w indywidualnej sprawie, poza wyjąt-

kami określonymi w tym przepisie, może być zaskarżona do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Powołany przepis zawiera także regulację proceduralną, wskazując podstawę odwołania (sprzeczność uchwały z prawem), termin do jego złożenia, a także rodzaj orzeczenia Sądu Najwyższego, zaś w zakresie nieuregulowanym, odsyłając do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o kasacji.

W ocenie Sądu Najwyższego, zważywszy tryb i rodzaj postępowania sądowego w sprawach z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w takich sprawach, nie znajdują zastosowania przepisy KPC o tak zwanym przedsądzie - art.393 § 1 i 2 KPC - co ma ten skutek, że Sąd Najwyższy nie może odmówić przyjęcia odwołania do rozpoznania z przyczyn wymienionych w tym przepisie. Nie jest natomiast dopuszczalne, przy rozpoznawaniu odwołania, powoływanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wydania zaskarżonej uchwały (art. 393¹¹ § 2 KPC).

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatrył się naruszenia przepisów prawa wskazanych w odwołaniu. Uchwała została podjęta zgodnie z wymaganiami proceduralnymi co do podejmowania uchwał przez Krajową Radę Sądownictwa zawartymi w art. 12 ustawy o KRS, w obecności co najmniej połowy jej składu, bezwzględną większością głosów. Wbrew zarzutom odwołania, nota bene bliżej niesprecyzowanym, nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie doszło także do naruszenia przepisów regulaminu obowiązującego KRS. Zgodnie z art. 12 ust. 6 ustawy Prezydent został upoważniony do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu działania Rady i postępowania przed Radą. W wykonaniu powyższego upoważnienia Prezydent wydał w dniu 22 grudnia 2001 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa oraz postępowania przed Radą. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem ogłoszenia, a więc z dniem 28 grudnia 2001 r. i mogło być stosowane do postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia jego wejścia w życie (§ 33 i 34 rozporządzenia). Oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie jego przepisy nie mogły być stosowane i w związku z tym naruszone, postępowanie bowiem w tej sprawie zakończyło się przed wejściem w życie tego rozporządzenia.

Szczególnie ważne dla procedowania w tych sprawach jest uregulowanie zawarte w art. 12 ust. 1 obowiązującej od 1 października 2001 r. ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, jednoznacznie stwierdzające, że w postępowaniu przed Radą nie

stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Tym samym traci aktualność argument często przywoływany w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego w tego rodzaju sprawach w poprzednim stanie prawnym, wedle którego zastosowanie winna tu mieć wyrażona w art. 7 KPA zasada zobowiązująca organ państwowy do uwzględnienia wniosku obywatela, jeśli nie jest on sprzeczny z interesem społecznym (por. np. wyrok NSA z dnia 20 czerwca 1994r. - II S.A. 105/94, ONSA 1995/2/86).

Z tych względów na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy o KRS, orzeczono jak w sentencji.

=====